

1923-2018 YİLLARI ARASINDA ÜRETİLEN “SUÇ VE ÇOCUK” TEMALİ AKADEMİK ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Burak ACAR¹, Ömer Miraç YAMAN²

Öz

Bu çalışma, cumhuriyet tarihi boyunca “suç ve çocuk” ilişkisini ele alan akademik literatürün bir araya getirilerek eser türleri, dönemler, yazarlar ve temalar üzerinden nesnel bir değerlendirme yapmayı amaçlamaktadır. Bibliyografik bir özellik taşıyan bu çalışma nitel araştırma tasarımına uygun olarak hazırlanmıştır. Veri toplama sürecinde literatür taraması yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda yayınlara ulaşabilmek adına öncelikle birbirleri ile ilişkili kavram haritaları oluşturulmuş ve çok sayıda indeks, veri tabanı, kütüphane ve e-kütüphane taranmıştır. Elde edilen bulgular sayı, yüzde ve grafik şeklinde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda 780’i makale, 363’ü tez, 161’i kitap türünde olmak üzere toplam 1304 esere ulaşılmıştır. 2000 yılı sonrası üretilen eserler cumhuriyet dönemi boyunca üretilen eserlerin %64’üne karşılık gelmektedir. Tematik açıdan incelendiğinde en çok eser Aile/ Akran/Okul (197), Suçlu Çocuk (190) ve Çocuk Adalet Sistemi/Çocuk Hakları (181), en az eser ise Madde Kullanımı (17), Medya/Basin (25) ve Göç/Kentleşme/Çevre (69) bağlamında üretilmiştir. Suç ve Çocuk ilişkisini ele alan çalışmalar çok disiplinli bir özellik göstermekteyse de tematik çeşitlilik bağlamında oldukça sınırlı kalmıştır. Betimsel düzeyde üretilen akademik eserlerin fazlalığına karşılık araştırma düzeyinde üretilen çalışmalar beklenen düzeyde gerçekleşmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Suça Sürüklenen Çocuk, Çocuk Suçluluğu, Bibliyografya, Çocuk Mahkemeleri, Çocuk Cezaevleri

¹ Bu çalışma; birinci yazarın “Suç ve Çocuk Temalı Akademik Çalışmaların Niceliksel ve Niteliksel Olarak Değerlendirilmesi (1923-2016)” isimli yüksek lisans tezinin verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

Arş. Gör. Burak Acar, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, acarburak.tr@gmail.com: Orcid No: 0000-0003-4765-3319

² Doç. Dr. Ömer Miraç Yaman, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, omermirac@gmail.com: Orcid No: 0000-0001-9989-8575

BIBLIOMETRICAL ANALYSIS OF ACADEMIC STUDIES UNDER THE THEME OF “CRIME AND JUVENILE” PRODUCED BETWEEN THE YEARS OF 1923-2018

Abstract

This study aims to introduce an objective evaluation of academic literature on the subject of “crime and juvenile”, which has been accumulating since the establishment of Turkish Republic, by making classification based on kinds of studies, terms, authors and themes. Featured as bibliographical character, this study is prepared to fit into qualitative research design. The method of literature survey is used during the data collection process. This allowed us to interpret findings in formats of numbers, percentages and graphs after thematic and chronological coding processes are made. When the research is completed, a total of 1304 studies is surveyed, which consist of 780 articles, 363 dissertations, 161 books. It is observed that the number of studies which are produced after the year of 2000 correspond to almost 64% of all studies produced since the establishment of Turkish Republic. In terms of thematic analysis of the studies, the most interested fields amongst researchers are family/peer/school(197), delinquent child(190), juvenile justice system/child rights(181); while the least attracted fields are drug use(17), media/press(25), immigration/urbanisation/ environment(69). While the studies on child and crime have multidisciplinary character, they remained very limited in terms of thematic diversity. Contrary to the abundance of academic studies dealt only through descriptive analysis, the research level studies have not reached upon the expected level yet.

Key Words: *Juvenile delinquent, bibliography, juvenile courts, juvenile detention center*

Giriş

“Problemlili evre” ya da “geçiş evresi” olarak adlandırılan ergenlik sürecinin de içerisinde yer aldığı dolayısıyla riskli davranışlara daha açık hale gelen çocukluk dönemi adli sisteme daha çok iki şekilde konu olabilmektedir. Bunlardan ilki çocuğun suç davranışına maruz kalarak mağduru olabildiği durumlar; ikincisiyse riskli davranış şekillerinden birisini gerçekleştirerek davranışının faili olabildiği durumlardır. Toplumsal veya hukuki normların ihlali suretiyle riskli davranış şekillerinin suç davranışına evrildiği durumların faileri olan bu çocuklar sıklıkla sosyal politikaların, toplum çalışmalarının ve yasal düzenlemelerin konusu haline gelmiştir. Özellikle güvenlik birimine getirilen çocuk, yargılanan çocuk ve hükümlü/tutuklu çocuk sayısında görülen artış hızı ve ortaya çıkardığı ve çıkarması muhtemel psikolojik, sosyal, kültürel, ekonomik sonuçların büyüklüğü fail odaklı yaklaşım ve uygulamalara yönelik ilgiyi artırmaktadır.

Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Finlandiya, Fransa, Almanya, İtalya, Hollanda ve İsviçre gibi 1995-2010 yılları arasındaki Avrupa nüfusunun %30'unu oluşturan 8 ülkenin aynı yıllarına ait suç oranlarının derlendiği bir çalışmaya göre tüm suç çeşitlerinde ve toplam suçlarda çocukların suç işleme oranlarındaki yükselişin yetişkinlerden daha fazla olduğu bulunmuştur. Örneğin; çocuklar yetişkinlere göre yaklaşık 6 kat daha fazla hırsızlık suçu işlemişlerdir. Aynı araştırmanın bir başka sonucuna göre 15 yıllık süre içerisinde çocukların tecavüz suçları içerisindeki oranı yaklaşık 2 kat artış göstermiştir (Smit ve Bijlevel, 2015). Türkiye İstatistik Kurumu'nun yayınladığı Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri-2017 verileri ülkemizde de benzer şekilde suça sürüklenen çocuk oranının yetişkinlerden daha hızlı arttığını göstermektedir. Öyle ki ceza infaz kurumuna girdiği andaki yaşlarına göre değerlendirildiğinde çocuk (12-17 yaş grubu) olanların sayısı sadece bir önceki yıla göre %109,4 artarak 2 bin 56 olurken, suç işlediği anda çocuk yaşta olanların sayısı bir önceki yıla göre %28,3 artışla 11 bin 805 olmuştur. Ceza infaz kurumuna giren toplam kişi sayısının ise bir önceki yıla oranla %15,7 arttığı bilindiğinde çocukların yetişkinlere oranla suç davranışında bulunma oranlarının ne ölçüde hızla arttığı rahatlıkla anlaşılmaktadır. Suça sürüklenen çocuk oranındaki artış hızının yetişkinlerle karşılaştırılmasının yanı sıra sadece hakkında mahkumiyet kararı verilen veya

cezaevinde bulunan çocuk sayısı bile çocuk-suç ilişkisinin önemine dair önemli ipuçları vermektedir. Örneğin; Amerika Birleşik Devletleri'nde çoğu şiddet ve mala karşı işlenen suçlar olmak üzere 1996 yılından 2008 yılına kadar her yıl 2 ila 2,6 milyon arasında çocuk tutuklanmakta iken; 2016 yılında bu sayı son 36 yılın en düşük seviyesine gerileyerek 856,130 kişi olarak gerçekleşmiştir (Lane, 2015, s.7; Juvenile Justice Statistics, 2017). Hüküm giyerek cezaevinde bulunan çocuk sayısı ise 2017 yılında 34.000 kişidir. Bu sayı Amerika Birleşik Devletleri'ndeki hükümlü sayısının %1.4'üne karşılık gelmektedir³. İngiltere Adalet Bakanlığı'nın yayınladığı verilere göre ise 2016/Mart ve 2017/Mart dönemini kapsayan süreçte tüm tutuklulukların yaklaşık %10'unu (74.784) 10-17 yaş arasındaki çocuklar oluşturmuştur. Bu çocukların 1.583'ü hapis cezası olmak üzere toplam 25.700'ü hakkında çeşitli mahkumiyet kararları verilmiştir. İngiltere'de birçok ülkenin aksine tutuklanan çocuk sayısında ciddi bir düşüş görülmektedir. Öyle ki tutukluluk sayısındaki düşüş 2007 yılından bu yana %79'a kadar ulaşmıştır (Youth Justice Statistics 2016/2017). Ancak verilen hapis cezası oranları diğer alternatif yöntemlerle karşılaştırıldığında aynı oranda kalmıştır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar-2017⁴ verilerine göre ise ülkemizde güvenlik birimlerine 2017 yılında gelen veya getirilen 335 bin 242 çocuğun %32,2'sinin kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiasıyla (suça sürüklenme) geldiği ya da getirildiği tespit edilmiştir. %57,6'sının ise adli birimlere sevki gerçekleşmiştir. Suça sürüklenen çocuklarla ilgili bir diğer önemli veri ise yargılanan çocuk sanık sayısındaki artış ve mahkumiyet sayısıdır. 2005 yılında 18 bin çocuğa mahkûmiyet kararı verilmişken bu sayı 2015 yılında 52.314 kişiye yükselmiştir⁵.

Çocuk adalet sistemine giren çocuk sayısındaki artışın yanında suçun oluşmasına zemin hazırlayan şartların çeşitliliği de son dönemde dikkat çeken başka bir konudur. Öyle ki yapılan bilimsel çalışmalar siyasi belirsizlik ve istikrarsızlıkların, terör ve iç karışıklıkların, savaş ve savaş sonrasının (Ferro, 2003, s.9), belirli bölgede/coğrafyada yaşanan iç ve dış göçlerin (McNeeley ve Wilcox, 2015, s.228), ekonomik krizlerin ve işsizliğin arttığı dönemlerin (Siegel

³ <https://www.prisonpolicy.org/reports/pie2017.html>, Erişim: 10.12.2018

⁴ <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27609>, Erişim: 10.12.2018

⁵ Adli İstatistikleri, Mahkûmiyet Karar Nitelikleri, http://www.adliscil.adalet.gov.tr/istatistik_2015/%C3%A7ocuk/8.pdf, Erişim: 30.11.2018

ve Welsh, 2009, s.44), madde kullanımının artış gösterdiği yer ve zamanların (Burke, 2009, s.85), şiddetin, huzursuzluğun ve gerilimin bulunduğu ailelerin veya parçalanmış ailelerin sayısında görülen artışın çocukların suç davranışı geliştirmesi noktasında önemli etkenler olduğunu ortaya koymuşlardır. Böylesi geniş bir nedensellik boyutu da bulunan çocuk-suç ilişkisinin varlığı bu alanda üretilebilecek akademik çalışmaların önemini artırmakla birlikte var olan akademik çalışmaların değerlendirmesini de önemli hale getirmektedir. Nitekim suça sürüklenen çocuğun sosyo-politik, sosyo-kültürel, iktisadi veya hukuki olarak inşa edilme süreçlerinin nesnel şekilde ortaya konulabilmesi, düşünsel ve uygulama boyutunda yaşanan dönemsel değişimlerin incelenbilmesi ve çocuğun suça sürüklenmesinin nedenleri ve sonuçları bağlamında farklı düşüncelerin tespitinin yapılabilmesi kümülatif bilgi ve uygulamaların keşfine yönelik çalışmalarla mümkün olacaktır. Dolayısıyla gerek geçmişin gerekse bugünün zihinsel inşa aşamalarını ve teorik boyutunu daha iyi anlamak ve aralarındaki etkileşimsel bağı kavrayabilmek için cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadarki süreçte birçok disiplininin ortak paydası olabilmeyi başaramamış "suç ve çocuk" alanında üretilen akademik çalışmaların bir araya getirilerek incelenmesinin değerli olduğu düşünülmektedir. 1923'ten günümüze kadarki süreç içerisinde "Suç ve Çocuk" temalı akademik çalışmaların bir araya getirilerek sunulamamış ve mevcut çalışmalar üzerine kapsamlı sayılabilecek bir değerlendirme yapılamamış olması ciddi eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Bu tür çalışmaların bir diğer önemi ise araştırma sonrasında elde edilecek bulguların akademik literatürde öne çıkan konuları, isimleri ve dönemleri ortaya koyarak ve eksik kalan alanların tespitini kolaylaştırarak bundan sonra yapılacak muhtemel çalışmalar için gerek araştırmacılara gerekse uygulayıcılara yönelik bir gelecek inşası fırsatı sunmasıdır.

Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma tasarımına uygun olarak tasarlanmıştır; "*Neyin ne olduğu, şeylerin nasıl başlayıp sürdüğü ya da bir durumun kişinin ya da olayın neye benzediğinin resmini çizmek*" olarak ifade edilen betimsel amaçlara sahip bibliyografik bir çalışmadır (Punch, 2014, s.15). Verilerin toplanması

aşamasında başkalarının yaptıklarını ve söylediklerini bir araya getirmek, daha önce yapılmış bilimsel çalışmalara eleştiri getirmek, belirlenen konular arasında ilişki kurmak ve bir alanda temel konuları tanımlamak gibi amaçları benimseyen literatür taraması yöntemi tercih edilmiştir (Cooper, 2010; Akt: Creswell, 2016, s.28). Bu yöntem bir akademik çalışmanın özgünlüğünü ortaya koymak veya elde edilen bulguların tartışılması ve diğer bulgularla karşılaştırılması için gerekli görülen literatürün bir araya getirilme amacından farklı olarak doğrudan bibliyografik bir çalışmanın veri toplama aracı olarak benimsenmiştir (Merriam, 2015, s.72). Literatür taraması yöntemi çerçevesinde “suç ve çocuk” ilişkisini ele alan yayınlara kapsamlı şekilde ulaşabilmek adına öncelikle birbirleri ile ilişkili kavram haritaları oluşturulmuştur. Bu haritalar ışığında üniversite, devlet ve özel kütüphaneler, basılı ve elektronik dergi kataloglar, farklı disiplinlere ait alan indeksleri, kapsamlı içeriklere sahip veri tabanları (Yöktez, YökAkademik, Google Scholar, Makaleler Bibliyografyası vb.), alanda önemli olduğu düşünülen üniversite, bölüm, akademisyen ve uygulayıcılara ait internet siteleri, tam bildiri metinlerinin yer aldığı sempozyum ve kongrelere ait dokümanlar ve ticari siteler olmak üzere onlarca araçla erişim sağlanmıştır. Verilerin analizi aşamasında ise betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Tüm bu veri havuzu içerisinde dokümanlara ulaşılması, verilerin orijinalliğinin kontrol edilmesi ve dokümanı anlamak gibi aşamalarından faydalanan “doküman incelemesi” tekniği verilerin toplanması ve tasnifi aşamasında kullanılan bir başka destekleyici teknik olmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.223). Elde edilen veriler bibliyografik çalışmaların gerekliliğine uygun şekilde iki tür sınıflandırma türü ile analize ve bulguların yorumlanmasına hazır hale getirilmiştir. Bu sınıflandırmalardan ilki yayın türleri, yayın yılları, doküman türleri ve yazarlar gibi değişkenlerin belirlendiği niceliksel sınıflandırmadır. Bu sınıflandırma ile suç ve çocuk konulu yayınların kapsayıcı bilgilerini okuyucuya sunmak ve her bir değişken üzerinde ortaya çıkacak farklılıkları mikro açıdan değerlendirebilme imkanına ulaşmak amaçlanmıştır. Verilerin analizinde kullanılan ikinci sınıflandırma ise eserlerin başlıkları veya içerikleri dikkate alınarak yapılan niteliksel sınıflandırmadır. Bu kapsamda elde edilen veriler konularına ve eser sayılarına göre incelenerek alt temalar oluşturulmuş ve tasnif işlemi gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak ise tüm verileri içeren 11 alt tema meydana gelmiştir:

Tema 1. Çocuk Adalet Sistemi, Çocuk Hakları/Hukuku, Yasal Düzenlemeler, Kolluk Kuvvetleri,

Tema 2. Çocuk Mahkemeleri, Yargılama

Tema 3. Ceza İnfaz Kurumları, Islah/eğitim Evleri, Denetimli Serbestlik, Tutuklu ve Hükümlü Çocuklar

Tema 4. Göç, Kentleşme, Yoksulluk, Gecekondu, Çevresel Faktörler, Fiziksel Mekanlar, Ekonomik Etkenler

Tema 5. Aile (Parçalanmış, Boşanmış vb.), Akran, Okul, Sosyal Çevre, Toplumsal Nedenler, Sosyo-demografik Özellikler

Tema 6. Suçlu Çocuk, Çocuk Suçluluğu, Suça Sürüklenen Çocuk

Tema 7. Psikiyatri, Psikoloji, Adli Olgu, Adli Psikiyatri, Kişilik Özellikleri, Zekâ, Bilişsel Durum

Tema 8. Suçun Nedenleri, Islah, İyileştirme, Suçun Önlenmesi

Tema 9. Medya, Televizyon, Basında Temsil, Video Oyunlar, Kitle İletişim Araçları

Tema 10. Madde Bağımlılığı, Yasa dışı/ Uyuşturucu Madde Kullanımı

Tema 11. Diğer

Netice itibarıyla bibliyografik göstergeler için 1304 adet akademik yayın üzerinde çalışılmış ve elde edilen bulgular grafik ve yüzdelerle bilgileri yoluyla okuyucuya sunulmuştur.

Sınırlılıklar

Diğer bibliyografik çalışmaların veri setleriyle karşılaştırıldığında bu çalışma kapsamında elde edilen verilerin oldukça geniş bir alanı temsil ettiği ve sayıca fazla olduğu görülecektir. Makale çalışmalarından beklenen içerik ve şablon özellikleri de dikkate alındığında elde edilen her bir verinin yorumlanması ve paylaşılması mümkün olmamıştır. Cumhuriyetin ilk dönemlerine ait bazı eserlerinin kütüphane kataloglarına veya elektronik veri tabanlarına aktarılamamış olabileceği düşünüldüğünde az sayıda da olsa elde edilen verilerde eksikliklerin yaşanabilmesi muhtemeldir. Ayrıca elde edilen verilerin temalara

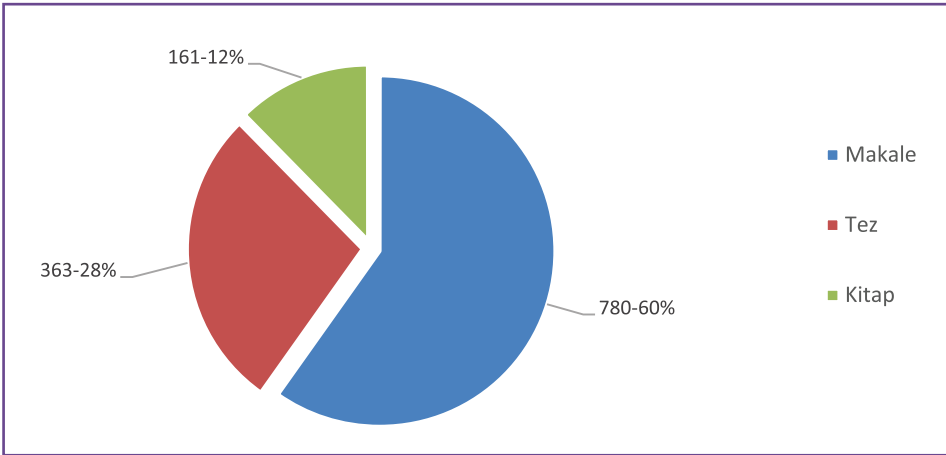
göre tasnif edilmesi aşamasında bir yayının (künyenin) yalnızca bir temada yer almasına özen gösterilmiştir. Bir çalışmanın birden fazla temayı içerdiği durumlarda tercih edilecek tema araştırmacının inisiyatifine bırakılmıştır. Bu durum tasnifi uygun görülebilecek diğer alt temaların araştırma sonuçlarını değiştirmeyecek düzeyde veri kaybı yaşamamasına neden olmuştur. Son olarak Türk araştırmacıların yurt dışı dergilerde Türkçe dışında bir dilde yayınlanan eserleri araştırmamanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Bulgular

Eser Türlerine İlişkin Değerlendirme

“Suç ve Çocuk” ilişkisini ele alan ve 1923-2018 yılları arasında üretilmiş toplam 1304 esere ulaşılmıştır. Ulaşılan eserlerin 780’i makale, 363’ü tez, 161’i ise kitap türünde kaleme alınmıştır (Grafik 1). Makale türünde üretilen eserlerin sayısı tüm eserlerin yaklaşık %60’ına karşılık gelmektedir. En az eserin üretildiği yayın türü ise %13 ile kitaplar olmuştur.

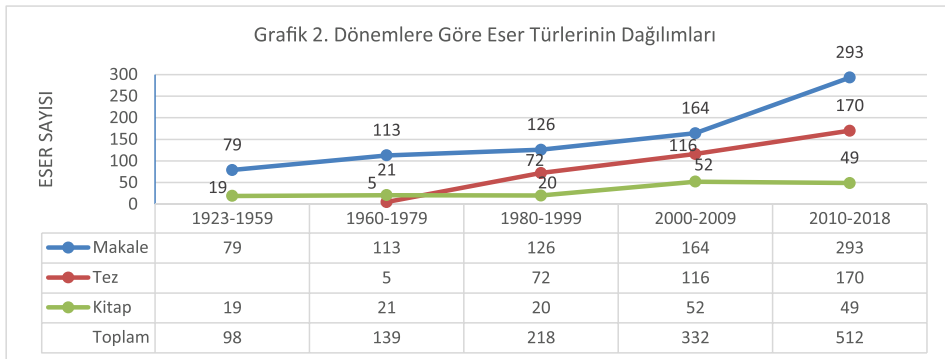
Grafik 1: Eser Türleri

Bir araya getirilen eserlerin dönemlere göre dağılımlarının belirlenmesi suç ve çocuk ilişkisini konu alan çalışmalarda dönemsel olarak nasıl bir değişim yaşandığı ve bu değişimin ne şekilde yorumlandığını ortaya koyabilmek açısından önemlidir. Bu kapsamda elde edilen eserlerin dönemlere göre tasnifi sonucunda üretilen eser sayısının her dönemde artış gösterdiği

görülmektedir. 1923-1959 yılları arasında üretilen eser sayısı 98 iken 1960-1979 yılları arasında bu sayı 138'e ulaşmıştır. Benzer bir yükseliş 1980-1999 yılları arasında da görülmekle birlikte suç ve çocuk alanında üretilen eser sayısındaki asıl önemli artış 2000 yılı ve sonrasında yaşanmıştır. Öyle ki son iki dönemi kapsayan 18 yıllık süreç içerisinde üretilen eser sayısı cumhuriyet tarihinin tamamında üretilen eserlerin yaklaşık %65'ine karşılık gelmektedir. Daha açık bir ifadeyle Grafik 2'de görüldüğü üzere 2000-2009 döneminde üretilen eser sayısı 332'ye, 2010-2018 döneminde üretilen eser sayısı ise 512'ye yükselmiştir. Eser türlerine göre dönemsel dağılım dikkate alındığında makale ve tez türünde verilen yayınların sürekli bir artış gösterdiği görülmektedir. Makale çalışmaları her dönem en çok tercih edilen yayın türü olmasına karşılık tez türü çalışmalar özellikle ilk iki dönem en az tercih edilen yayın türleri olmuştur. Öyle ki suç ve çocuk ilişkisini ele alan ilk tez çalışmasının 1962 yılında üretilmiş olduğu görülmüştür. 1960-1979 yılları arası dönemde sadece 5 tez çalışması üretilmiştir. İlk döneme ait herhangi bir tez çalışmasına ise ulaşamamıştır. Tez çalışmalarının en az üretildiği dönem olan 1923-1979 yılları arasında kitap türünde ise toplam 40 eser üretilmiştir. Ancak 1980-1999 dönemi ile başlayan ve devam eden dönemsel süreçler içerisinde tez yayınlarında sürekli yükselme, kitap yayınlarında ise yükseliş ve düşüşün olduğu değişimler görülmektedir.

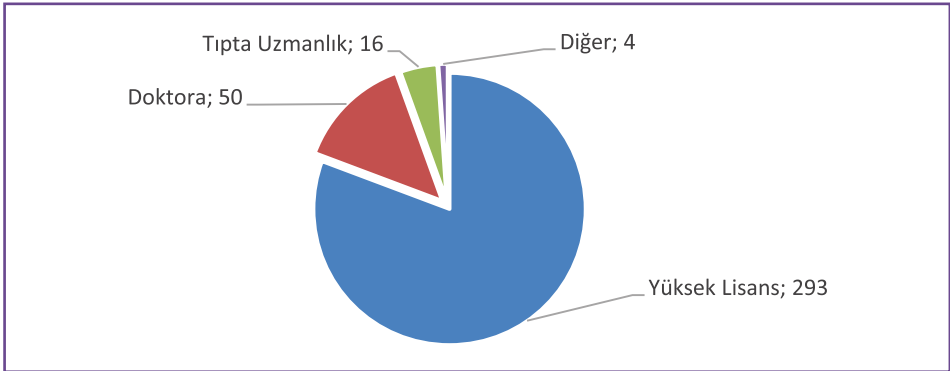
Grafik 2: Dönemlere Göre Eser Türlerinin Dağılımları

Tez türünde üretilen eserler diğer yayın türleri ile karşılaştırıldığında amaç, yöntem ve bulgular açısından derinlik ve uzmanlık gerektiren çalışmalar olduğu bilinmektedir. Bu nedenle çocuk-suç ilişkisini ele alan eserlerin sunduğu

perspektifi daha detaylı bir şekilde ortaya koyabilmek ve değerlendirebilmek için tez türü eserlerin farklı değişkenlere göre incelenmesinin önemli olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda öncelikle 363 adet tez çalışmasının düzeylere göre dağılımlarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Grafik 3'te belirtildiği üzere tez türü çalışmaların %80'inin (293) yüksek lisans düzeyinde kaleme alındığı görülmektedir. Doktora düzeyindeki çalışmalar ise %13,5 (50) oranında kalmıştır. %0,5 (16) ile en az çalışma yapılan tez düzeyi ise tıpta uzmanlık tezleri olmuştur. 4 eser ise doçentlik veya düzey bilgisine ulaşamayan tez çalışmalarıdır. Dönemsel olarak incelendiğinde ise tüm tez düzeylerinin %78'i (284), doktora düzeyi çalışmaların ise %77'sinin (39) 2000 yılı ve sonrasında kaleme alındığı tespit edilmiştir.

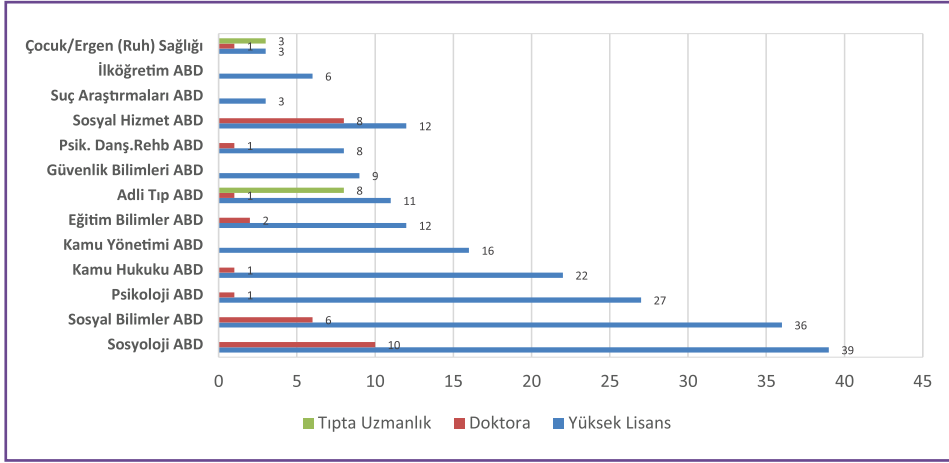
Grafik 3: Tez Türü Eserlerin Düzeylerine Göre Dağılımı

Akademik disiplinler benimsedikleri yöntem ve yaklaşımlarla üretilen eserlerin niteliğini doğrudan etkileyebilmektedir. Özelde faydalandığı ya da ürettiği yöntem ve yaklaşımların genelde ise beslendiği akademik kaynağın ortaya konulmasındaki önemli araçlardan birisinin anabilim dalları ve enstitüler olduğu düşünülmektedir. Suç ve çocuk temalı çalışmalara sundukları katkıları ve yaklaşımları nesnel bir şekilde ortaya koyabilmek için tez çalışmalarının bağlı bulunduğu anabilim dallarının ve enstitülerin belirlenerek çalışmaların değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Dolayısıyla tez türünde en çok çalışmanın yapıldığı anabilim dallarının sırasıyla sosyoloji (49), sosyal bilimler (42), psikoloji (28), kamu hukuku (23), adli tıp (20) ve sosyal hizmet (20) anabilim dalları olduğu tespit edilmiştir. Doktora düzeyindeki eserlerin ise en

çok sosyoloji (10), sosyal hizmet (8) ve sosyal bilim (6) anabilim dallarında üretildiği görülmüştür. Tıpta uzmanlık düzeyinde üretilmiş 16 çalışmanın ise 11'i adli tıp (8) ve çocuk/ergen (ruh) sağlığı (3) anabilim dallarında kaleme alınmıştır (Grafik 4).

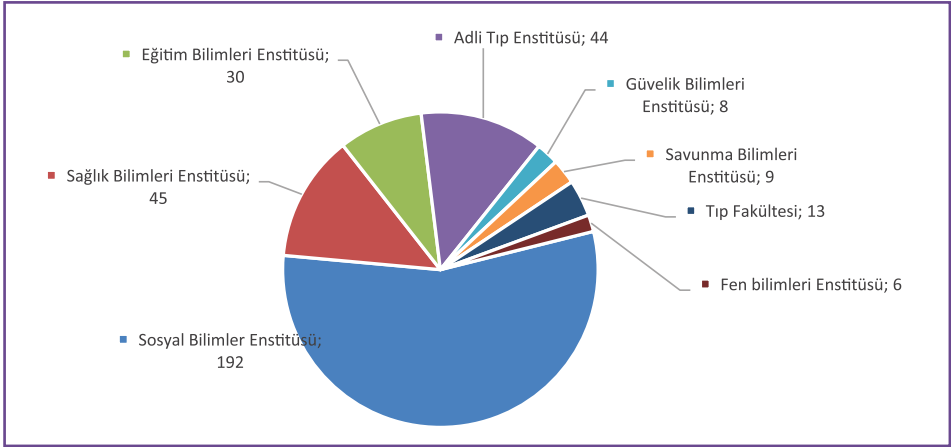
Grafik 4: Tezlerin anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Tez çalışmaları bağlı buldukları üniversite ve enstitülere göre değerlendirildiğinde ise eserlerin yarısından biraz fazlasının (%55) sosyal bilimler enstitüsünde üretildiği görülmektedir. Adli tıp (%13) ve sağlık bilimleri (%12) ise en çok tez çalışmasının yapıldığı diğer enstitüler olmuştur (Grafik 5). Bu alanda en çok eserin üretildiği üniversiteler ise sırasıyla İstanbul Üniversitesi (62), Ankara Üniversitesi (47), Hacettepe Üniversitesi (28) ve Gazi Üniversitesi (21)'dir.⁶ İstanbul Üniversitesi'nde Adli Tıp Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi'nde Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazi Üniversitesi'nde Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitüleri, Ankara Üniversitesi'nde ise Sağlık Bilimleri, Sosyal Bilimler ve Eğitim Bilimleri Enstitüleri üretimin yoğun olduğu yerlerdir.

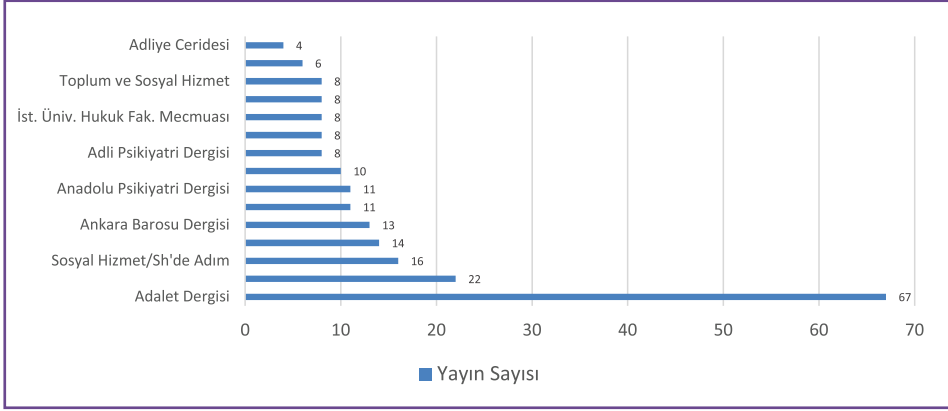
⁶ Tez çalışmasının en çok üretildiği diğer üniversiteler: Ege Üniversitesi (11), Kırıkkale Üniversitesi (10), Maltepe Üniversitesi (9), Marmara Üniversitesi (9), Uludağ Üniversitesi (9), Kara Harp Okulları Komutanlığı (9), Polis Akademisi Başkanlığı (8), Cumhuriyet Üniversitesi (7), Boğaziçi Üniversitesi (6), Anadolu Üniversitesi (5).

Grafik 5: Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımları

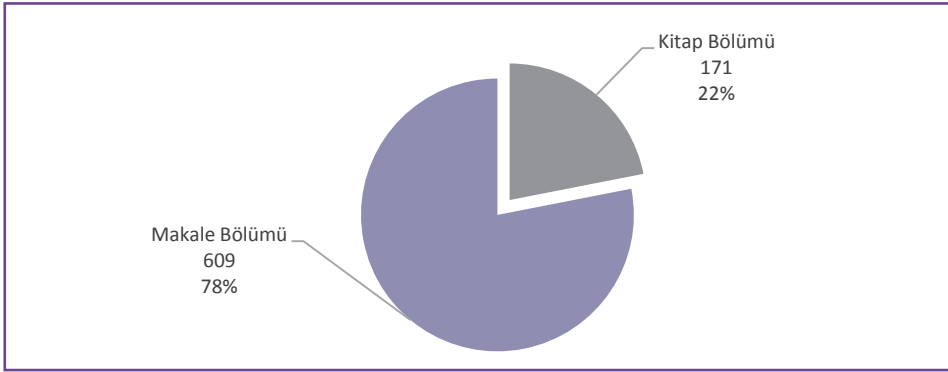
Makale çalışmalarının yayınlandığı dergiler üretilen eserlerin tematik yönelimleri ve nitelikleri hakkında bilgiler verebilmektedir. Aynı zamanda öne çıkan dergilerin bir araya getirilmesi araştırmacılar ve uygulayıcılar için bu alanda üretilen eserlere ulaşılması noktasında kolaylık sağlayabilmektedir. Bu amaçla makale çalışmalarının yayınlandığı dergiler incelendiğinde alanında en uzun sürekliliğe ve en çok yayına sahip dergi 1909 yılında “Adliye Ceridesi” adıyla yayımlanmaya başlayan, 1944 yılından 1946 yılına kadar Adliye Dergisi olarak devam eden ve 1946-1991 yılları arasında ise yeni ismiyle faaliyetlerini sürdüren Adalet Dergisi’dir. Alan indeksli dergilerin yayınlanan eser sayısı bağlamında daha çok ön planda olduğu görülmektedir. Öyle ki Adli tıp alanında özellikle Adli Tıp Dergisi (22) ve Adli Tıp Bülteni (12), sosyal hizmet alanında Sosyal Hizmet/Sosyal Hizmette Adım (16) ve Toplum ve Sosyal Hizmet (7) dergileri, psikiyatri alanında ise Anadolu Psikiyatri (10) ve Adli Psikiyatri (8) dergileri bu alanda en çok esere sahip alan dergilerdir. Son dönem eserlerinin yayınlandığı dergiler incelendiğinde ise alan dergilerinin yanında elektronik dergilerin ve farklı alan ve konulardaki eserlere yer verilmesine imkân sağlayan sosyal bilim dergilerinin de oldukça fazla olduğu görülmektedir. Tedrisat Mecmuası, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Heyeti Dergisi, Adliye Ceridesi ve Varlık Dergisi, İş Felsefe, Ahlak ve İçtimaiyet Mecmuası, Siyasî İlimler Mecmuası dergileri ise cumhuriyet döneminin kuruluşundan 1945 yılına kadarki süreç içerisinde bu alanda üretilen eserlerin çoğunluğunun yayınlandığı dergilerdir (Grafik 6).

Grafik 6: Akademik Dergilere Göre Yayın Sayıları

Üretilen makaleler yayın yerlerine göre analiz edildiğinde eserlerin %78'i makale bölümünde, %22'si ise kitap bölümünde yayımlanmıştır. Kitap bölümü olarak yayınlanan 171 makalenin 123'ü kongre, sempozyum veya konferanslarda sunulan ve tam bildiri metni şeklinde, 48'i ise bilimsel kitaplarda makale bölümü şeklinde yayımlanmıştır (Grafik 7).

Grafik 7: Makalelerin Yayın Yerine Göre Dönemsel Dağılımı

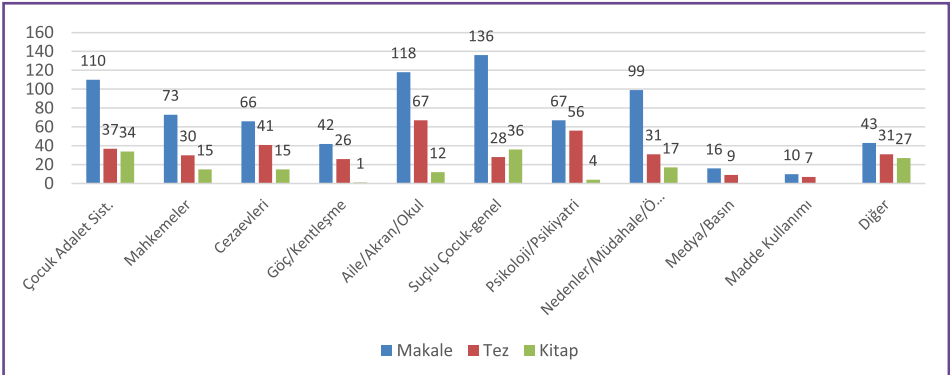
Temalara İlişkin Değerlendirme

Elde edilen veriler bütüncül bir yaklaşımla incelendiğinde 1304 eserin büyük oranda 2 farklı yaklaşımla ele alındığı görülmektedir. Bu yaklaşımların ilki; çocuğun suç davranışına neden olan çeşitli faktörler içerisinde değerlendirildiği yaklaşımdır. Bir diğeri ise suçun ortaya çıkardığı sonuçlar bağlamında çocuğun adli sistem içerisinde ele alındığı veya değerlendirildiği

yaklaşımıdır. Bir başka ifadeyle akademik çalışmaların bir kısmı çocuğu suç davranışının nedeni olduğu ileri sürülen göç, kentleşme, gettolaşma gibi mekânsal faktörler; aile, akran ve okul ilişkileri gibi sosyal faktörler; kişilik bozuklukları, davranış bozuklukları, bipolar bozukluk, depresyon, anksiyete, şizofreni gibi psikolojik ve psikiyatrik faktörler ve madde kullanım bozukluğu, medya gibi diğer faktörlerle ilişkisi üzerinden ele alırken; diğer kısım çalışmalar ise çocuğu, suç davranışı öncesi koruyucu-önleyici müdahale araçları, suç davranışı sonrası cezaevleri, mahkemeler, çocuk adalet sistemi gibi kurumsal araçlarla ilişkisi üzerinden ele almaktadır. Dolayısıyla eserler bu gözle incelendiğinde çalışmaların %59'unun (766) nedensel bağlamda, %41'inin (411) ise kurumsal bağlamda ele alındığı tespit edilmiştir.

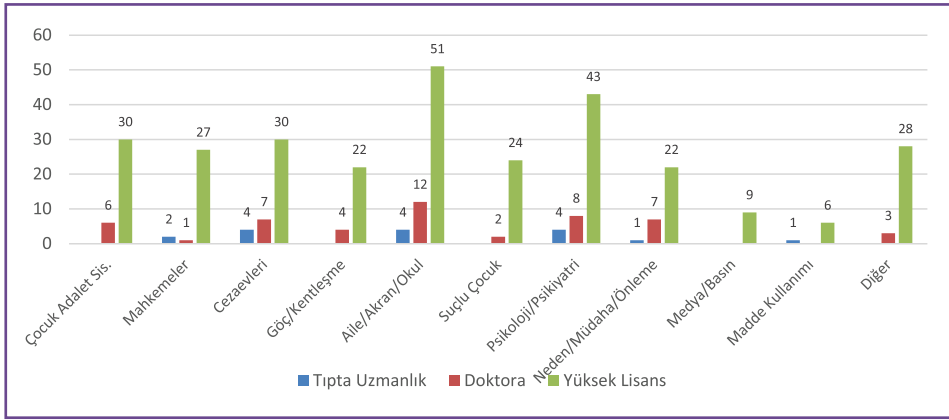
Suç ve çocuk ilişkisini ele alan çalışmalar daha mikro boyutta incelendiğinde en çok eserin Aile/Akran/Okul (197), Suçlu Çocuk (190) ve Çocuk Adalet Sistemi/Çocuk Hakları (181) temalarında üretildiği görülmektedir. En az çalışılan konular ise Madde Kullanımı, Medya/Basın ve Göç/Kentleşme/Çevre temaları ile ilişkili çalışmalar olmuştur. Yayın türlerine göre tematik dağılımlar incelendiğinde en çok eserin makale türünde Suçlu Çocuk (136), Aile/Akran/Okul (118) ve Çocuk Adalet Sistemi (110); tez türünde Aile/Akran/Okul (67), Psikoloji/Psikiyatri (56) ve Cezaevleri (41); kitap türünde ise Suçlu Çocuklar (36), Çocuk Adalet Sistemi/Çocuk Hakları (34) ve Diğer (27) temalarında üretildiği görülmektedir. En az eserin üretildiği konular ise tüm türlerde Medya/Basın, Madde Kullanımı ve Göç/Kentleşme/Çevre temaları ile ilişkili çalışmalar olmuştur (Grafik 8).

Grafik 8: Temaların Eser Türlerine Göre Dağılımları

Tematik çalışmaların tez düzeylerine göre dağılımları incelendiğinde en çok eserin üretildiği temaların tüm düzeylerde aynı olduğu görülmektedir. Öyle ki yüksek lisans, tıpta uzmanlık ve doktora düzeyindeki çalışmalar en çok Psikoloji/Psikiyatri, Cezaevleri ve Aile/Akran/Okul temaları ile ilişkili konular odağında kaleme alınmıştır. Her temada yüksek lisans düzeyinde üretilmiş bir çalışma bulunmaktayken doktora düzeyinde çalışmanın üretilmediği iki tema mevcuttur. Bunlar; Medya/Basın ve Madde Kullanımı temalarıdır (Grafik 9).

Grafik 9: Temaların Tez Düzeylerine Göre Dağılımı

Elde edilen verilerin tematik dağılımları dönemlere göre incelendiğinde 1923-1959 ve 1960-1979 yılları arasında en çok eserin a) suçlu çocuk, b) nedenler/müdahale/önleme ve c) mahkeme alanında üretilmiş olduğu görülmektedir (Grafik 10). Bu iki dönemi kapsayan yıllar arasında yazılmış olan eserler daha çok fail odaklı bir yaklaşımla kaleme alınmıştır. Nitekim çocukların anti sosyal davranışları toplumsal düzen için ciddi bir tehlike olarak yansıtılmıştır. Bu yaklaşımın bir sonucu olarak özellikle *mücrim çocuklar*⁷, *çocuk cürümleri*⁸, *suçlu çocuklar meselesi*⁹, *suçlu çocuklarımız*¹⁰,

⁷ Rıdvan Nafiz, Mücrim Çocuklar, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Heyeti Dergisi, 1927, Sayı:3.

⁸ Fahrettin Kerim Gökay, Türkiye'de Çocuk Cürümleri, İstanbul, Paris Arslusal Çocuk Pisiyatri Kongresine sunulan Rapor, 1938; Fahrettin Kerim Gökay, Türkiye'de Çocuk Cürümleri, İstanbul, İş-Felsefe, Ahlâk ve İctimaiyat Mecmuası-Cumhuriyetin XX nci Yılında Çocuk Meselesi, 1943, Defter: 2, Cilt: 9, Sayı: 34.

⁹ Henri Urtin, Suçlu Çocuklar Meselesi, Ankara, Adliye Ceridesi, 1938, Sayı: 4, Ss. 559-572; Eldeniz, Perihan, Suçlu Çocuklar Meselesi, Ankara, Adliye Ceridesi, 1939, Sayı: 6, Ss. 973-976.

¹⁰ Mithat Enç, Suçlu Çocuklarımız, Ankara, Sosyal Hizmette Adım Dergisi, 1963, Sayı: 8, Ss. 3-5.

*çocuk suçluluğuna dair*¹¹ isimli eserlerin kaleme alındığı ve bu kavramların sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Ancak ikinci dönemde sınırlı da olsa bazı çalışmalar çocuğu davranışının faili değil mağduru olarak ele almıştır. Öyle ki *suçsuz çocuklar*¹² ve *çocuklar suçsuz*¹³ makaleleri bu dönemde üretilen mağdur çocuk yaklaşımının örnekleridir.

İlk iki dönemde akademik çalışmaların yoğunlaştığı bir diğer konu ise suçlu çocukların nasıl ıslah edileceği ve bu davranışların nedenleri üzerine olmuştur. Özellikle 1923-1959 döneminde suçlu çocuk sorununun gündeme gelmesi bu soruna dair çözüm arayışlarını da beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda Amerika, Fransa ve İngiltere gibi ülkelerin suçu önlemeye ve çocukların ıslahına yönelik bilgi ve deneyimleri akademik çalışmalara doğrudan yansımıştır ve çözüm önerileri olarak sunulmuştur¹⁴. Suçlu çocuklara yönelik yaptırımlar ve ıslah yöntemlerinin tartışıldığı bu dönemde çocuk mahkemelerinin gerekliliği üzerine de önemli çalışmalar kaleme alınmıştır. Çocuk mahkemelerinin neden kurulması gerektiği, ne tür işlevlerinin olduğu ve nasıl faydalar sağlayacağına yönelik eserler üretilmeye başlanmıştır. Öyle ki suçun önlenmesi ve çocukların ıslahı konularında görüldüğü gibi çocuk mahkemelerinin kurulmasının gerekliliği yurt dışı uygulamalarla desteklenerek konuyla ilgili akademik çalışmalar üretilmiştir¹⁵.

1980-1999 yıllarında ise aile/akran/okul temalı çalışmalar ciddi bir artış göstererek en çok eser üretilen tema olmuştur. Özellikle aile ve yakın çevre,

¹¹ Fatma Varış, *Çocuk Suçlarına Dair*, Emekli Öğretmen Dergisi, 1963, Cilt: 4, Sayı :44, 3-5 Syf.; Tuncay, Lütfi, *Suçlu Çocuklar*, İstanbul, Adli-Tıbbi Ekspertiz, 1955, Sayı: 7, Ss. 23-24.

¹² Arza Erhat, *Suçsuz Çocuklar*, İstanbul, Yeni Ufuklar Dergisi, 1962, Cilt: 11, Sayı:120.

¹³ Serpil Baran, *Çocuklar Suçsuz*, Ankara, Sosyal Hizmette Adım, 1975, Ss. 7.

¹⁴ Reşat D. Tesal, *Benelüks Memleketlerinde ve Fransa'da Çocuk Suçluluğu ile Savaş*, Ankara, Adalet Dergisi, 1944, Sayı: 2, Ss. 241-275.; Sulhi Dönmezer, *Amerika'da Çocuk Suçluluğu ile Mücadeleler*, İstanbul, İş Felsefe, Ahlak ve İçtimaiyet Mecmuası, 1949, Sayı: 95, Ss. 146-149; Sulhi Dönmezer, *Amerika'da Çocuk Suçluluğu ve Mektep*, İstanbul, Bilgi, 1949, Sayı: 27, Ss. 10-14; Mustafa Tören Yücel, *İngiltere ve Gal'da Aile Birliğinin Muhafazası Çocuk Suçluluğu ve Korunmaya Muhtaç Çocuklara Yöneltilmiş Sosyal Nitelikteki Ferdi Önleme Tedbir ve Metodları*, Ankara, Adalet Dergisi, 1968, Sayı : 11-12, Ss. 631-644.

¹⁵ İhsan, *Amerika'da Çocuklara Mahsus Mahkemeler*, Tedrisat Mecmuası, 1919, Sayı: 50, Ss. 379-390; Pierrede Casabianca, (Nafiz Z.), *İtalya'da Yeni Çocuk Mahkemeleri*, Ankara, Adliye Ceridesi, 1935, Sayı: 2, Ss. 220- 227; Şensoy, Naci, *Yeni Alman Çocuk Mahkemesi Kanunu Hükümleri Üzerinde Bir Tetkik*, 1949, Ss. 294-323; Hasan Altürk, *İngiltere ve Gal'de Çocuk Mahkemeleri*, Ankara, Adalet Dergisi, 1961, Cilt: 52, Sayı:11-12, Ss. 1149-1161; Arif Aybar, *Fransa'da Çocuk Mahkemeleri ve Suçlu Çocukların Usulü Mahkemesi*, Ankara, Adalet Dergisi, 1966, Sayı: 12, Ss. 864-880.

çocuk suçluluğunu etkileyen faktörler arasında en çok öne çıkan unsurlar olmuştur. Diğer bir deyişle parçalanmış aile, anne-baba ilişkileri, aile yapısı, yakın çevrenin sosyokültürel özellikleri ve toplumsal yapı gibi özellikler suçun nedenleri bağlamında sıklıkla ele alınan konular olmuştur¹⁶. Bu dönemde suç-çocuk ilişkisini okul odağında ele alan çalışmalara ise ulaşılammış ancak suç davranışının eğitim düzeyi ile ilişkisinin ele alındığı eserlere sınırlı da olsa ulaşılabilmektedir¹⁷. Bu dönemde eser sayısında görülen yükseliş ile dikkat çeken bir başka çalışma alanı hükümlü ve tutuklu çocuklardır. Daha açık bir ifadeyle bir ıslah yöntemi olarak cezaevlerinin kullanılması, hükümlü ve tutuklu olmanın çocuklarının suç davranışını önlemedeki etkisi, cezaevlerinde bulunan çocukların demografik özellikleri, suç türleri ve suç işleme nedenleri gibi konularda çalışmalar üretilmiştir¹⁸. Bir önceki döneme

¹⁶ Sezen Sözen, *Eskişehir Çocuk İslahevindeki Suçlu Çocukların Yakın Çevre ve Kişilik Özellikleri*, Eskişehir, Eskişehir İletişim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 1981, Sayı: 4, Ss. 484-542; Sevda Uluğtekin, *Hükümlü Çocuğun Toplumsal Kökeni ve Suç Türü*, Ankara, Adalet Dergisi, 1983, Sayı : 4, Ss. 639-652; Nephân Saran, *Çocuk Suçluluğu ve Parçalanmış Aileler*, İstanbul, Sosyal Antropoloji ve Etnoloji Dergisi, 1979.; Halûk Yavuzer, *Suçlu Çocukların Zeka, Kişilik ve Yakın Çevre Özellikleri*, İstanbul, Ceza Hukuku Ve Kriminoloji Dergisi, 1979; Turgut Erbasan, *Çocuk Suçluluğunun Oluşumunda Aile Etmeni*, Ankara, Sosyal Hizmette Adım Dergisi, 1991, Sayı: 5, Ss. 34-37; Tülin Günşen İçli, A. Zaim, *Çocuk ve Yetişkin Suçluluğunda Aile Yapısının Önemi*, Sivas, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Dergisi, 1991, Cilt: 9, Sayı: 14, Ss. 46-60; Muharrem Özsan, *Çocuk Suçlarında Aile ve Anne-Baba İlişkilerinin Rolü*, Birey, Kişilik ve Toplum, Bilim Serisi, Aile Yazıları. (Der.) B. Dikeçligil; A. Çiğdem, Ankara, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Yayın No: 5, 1991, Ss. 35-41; Füsün Sokullu Akıncı, *Çocuk Suçluluğu Kriminolojisinde Aile Faktörü*, İstanbul, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi 10. Yılı Adliye ve Çocuk Suçluluğu Sempozyumu, 1993, Ss. 127-134; Esin Küntay, *Ailedeki Çözülmenin Çocuk Suçluluğuna Etkileri üzerine İstanbul Çevresinde Yapılmış Bir Araştırma*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, 1975, Doktora Tezi; Figen Başar, *Ankara Kalaba Çocuk İslahevinde Kalan 15-18 Yaş Grubu Ergenlerin Suça Yönelmelerinde Ailenin Etkisi Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma*, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ziraat Fakültesi Ev Ekonomisi Anabilim Dalı, 1992, 167 Syf, Prof. Dr. Mine Mangır, Yüksek Lisans; Gülây Öter, *Çocuk Suçluluğunda Ailenin Fonksiyonu ve Farik-Mümeyyizlik Kavramı*, İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, 1994, 104 Syf, Prof. Dr. Süheyla Donay, Yüksek Lisans.

¹⁷ Handan Attar, *Eğitim ve Çocuk Suçluluğu*, İzmir, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1994, 145 syf.; Mehmet Silah, *Korunmaya Muhtaç Çocuklar ve Suça Yönelişlerinde Eğitimsizliğin Rolü*, Diyarbakır, Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1993, Sayı: 1, Ss.9-18.

¹⁸ Sevda Uluğtekin, *Suçlu Çocuklara İlişkin İslah Sisteminde Kurumsal Bakım ve Çağdaş Tedavi Modelleri*, Ankara, H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Dergisi, 1985, Cilt: 3, Sayı: 3, Ss. 97-215; Cahide Aydın, Müge (Tamar) Kabaklıoğlu, *Çocuk Hükümlülerde Suç Tipi İle Sosyodemografik Özelliklerin İlişkisi*, İzmir, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 1987, Sayı:2, Ss. 625-634; Solmaz Başar, *Ceza Değil Eğitim... Ankara Çocuk İslahevi*, PTT Dergisi, 1989, Sayı: 85, Ss. 40-41; Sevda Uluğtekin, *Çocuk İslah Kurumlarındaki Hükümlü Çocukların Demografik ve Toplumsal Özellikleri İle Kurum Bakımının Niteliği*, Mersin, 25. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları, 1989, Ss. 24-27; Sedat Türkeri, *Çocuk İslahevleri ve Çocuk Cezaevindeki Çocukların Suç İşleme Nedenleri Açısından İncelenmesi*, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Planlaması Anabilim

göre eser sayısı açısından önemli bir yükseliş gösteren alanlardan bir diğeri ise psikoloji/psikiyatri konulu çalışmalar olmuştur. Bu dönem çalışmalarında çocukların suç davranışında bulunmasının nedenleri sınırlı çerçevede de olsa zekâ düzeyleri, psikopatolojik belirtiler, kişilik özellikleri, benlik saygısı gibi psikolojik/psikiyatrik faktörlerle açıklanmaya çalışılmıştır¹⁹. Son olarak Madde Kullanımı ve Medya/Basın temalarında ilk çalışmaların üretilmiş olması bu dönemin önemli sayılabilecek özelliklerindedir.

2000-2009 yılları arası dönem incelendiğinde aile/akran/okul konulu eserler yine en çok üretimin yapıldığı alan olma özelliği taşımaktadır. Çocuk-suç ilişkisini ele alan çalışmalarda en sık başvurulan değişkenler yine sosyodemografik özellikler, ergenlik çağı özellikleri ve ailesel faktörler olmuştur. Ancak bir önceki dönem dikkate alındığında öne çıkan husus-özellekle makale ve kitap çalışmalarında-suç davranışının okul odağında açıklanmaya çalışıldığı yayınların sayısında görülen artıştır²⁰. Önemli değişimin yaşandığı bir başka tema ise göç/kentleşme/yoksulluktur. Bu değişimin sebebi, eserlerin konu tabanlı çeşitliliğinden ziyade önceki dönemlerle benzer konularda üretilmiş

Dalı, 1995, 127 Syf. Prof. Dr. Emine Akyüz, Yüksek Lisans.; Uğur Cavlak, Çocuk İslahevinde ve Aile Ortamında Yaşayan Erkek Çocuklarda Fiziksel Uygunluk ve Ruhsal Özelliklerin İncelenmesi Üzerine Bir Çalışma, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 1996, 79 Syf. Prof. Dr. Hülya Kayıhan, Doktora Tezi.

¹⁹ Bekir Behlül İnal, 12 İle 18 Yaş Arası Suçlu Erkek Çocukların Suça Yönelmelerinin Zeka ve Kişilik Faktörleri İle İlgisinin Araştırılması, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri Anabilim Dalı, 1984, 93 Syf. Doktora.; Hatice Demirbaş, Suçlu ve Suçlu Olmayan Ergenlerin Karar Verme Davranışlarının Karşılaştırılması, Ankara Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, 1992, 75 Syf. Yüksek Lisans.; N. Avcı, 12-16 Yaş Arasındaki Suç İşlemiş ve Suç İşlememiş Çocukların Zeka Test Puanlarının Karşılaştırılması, Ankara Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, Adli Psikoloji Anabilim Dalı, 1993, Doç. Dr. Nejla Refia Palabıyıköğlü, Yüksek Lisans.; Melek Kaya, 13-18 Yaşları Arasındaki Suç İşlemiş Ergenlerdeki Psikopatolojik Belirtilerin Araştırılması, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 1993, 129 Syf. Prof. Dr. Yaşar Baykul, Yüksek Lisans.; Aygül Nalbant, 15-22 Yaşları Arasında Bulunan İslahevindeki, Gözetim Altındaki Ve Suç İşlememiş Gençlerin Benlik Saygısı Ve Yaşam Doyumu Düzeylerinin Karşılaştırılması, Ankara Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikoloji Anabilim Dalı, 1993, 70 Syf. Doç. Dr. Refia Palabıyıköğlü, Yüksek Lisans.; Haluk Yavuzer, O. Güngörmüş, J. Minibaş, Suçlu Çocuklarda Pratik Yetenek Oranı, Kişilik Özellikleri, Anksiyete Düzeyleri (Ortak Çalışma), İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Pedagoji Dergisi, 1994, Sayı 3, Ss. 17-29.

²⁰ Zahir Kızmaz, Öğrenim Düzeyi Ve Suç: Suç-Okul İlişkisi Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma, Elazığ, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2004, Cilt: 14, Sayı: 2, Ss. 291-319; Ceyda, Eke, Kültegin Ögel, İstanbul'daki Okullarda Suç Ve Şiddetin Yaygınlığı, 1. Uluslararası Şiddet ve Okul: Okul ve Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler Sempozyumu, 2006, Ss. 28-31; D. Gözütok, O. Er, C. Karacaoğlu, Okul ve Suç, Bilim Ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, 2006, Sayı: 76; Şule Erçetin, Eğitim ve Şiddet: Okullarda Şiddet Ve Çocuk Suçluluğu, Ankara, Hegem Yayınları, 2007, 315 Syf.; Adem Solak, Okullarda Şiddet Ve Çocuk Suçluluğu, Ankara, Anı Yayıncılık, 2007, 364 Syf.

eserlerin sayıca artışıdır. Nitekim 1980-1999 yılları arasında bu temada 11 eser üretilebilmişken 2000-2009 yılları arasında bu sayı 27'ye yükselmiştir. Bu dönem göç/kentleşme/yoksulluk temasında en fazla eserin üretildiği dönem olma özelliğini de taşımaktadır. 2000-2009 dönemi içerisinde toplam eser sayısı açısından ikinci, eser artış hızı bakımından ilk sırada bulunan tema ise çocuk adalet sistemi/çocuk hakları olmuştur. Çocuk haklarının tarihsel gelişimi, Türkiye'de çocuk haklarına dair gelişmeler ve uygulamalar²¹, çocuk adalet sisteminin unsurları²², bu unsurlardan birisi olan güvenlik birimleri ve çocuk ilişkisi²³ ve yurt dışı çocuk adalet sistemleri²⁴ bu tema altında ve bu dönemde üzerinden durulan temel konular olmuştur. Bir önceki döneme göre eser sayısı açısından düşüş gösteren konular da mevcuttur. Bunlar daha çok psikoloji/psikiyatri, suçlu çocuk, cezaevleri ve mahkemeler temalı çalışmalardır.

2010-2018 yılları arası, çalışılan konu çeşitliliği ve üretilen eser sayısının en fazla olduğu dönemdir. Bir önceki dönemde eser sayısı açısından kısmen azalma yaşayan psikoloji/psikiyatri, cezaevleri ve mahkemeler gibi temalarda üretilen çalışmalar son dönemde araştırmacıların tekrar yoğunlaştığı alanlar haline gelmiştir. Bu dönemde en çok eserin üretildiği alan ise bir önceki dönemde de en hızlı artışı gösteren çocuk adalet sistemi/çocuk hakları

²¹ Mehmet Akif Sözer, *Çocukluk ve Çocuk Haklarının Tarihsel Gelişimi, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2003, Sayı: 3, Ss. 179-185; Ömer F. Tutkun, Mustafa Koç, *Çocuk Hakları Sözleşmesi Çerçevesinde Türkiye'de Çocuk Haklarına Yönelik Çalışma ve Yasal Düzenlemeler, Ege Eğitim Dergisi*, 2003, Cilt: 3, Sayı: 2, Ss: 11-23; C. Çelik, *Çocuk Kavramı ve Medeni Hukuk Açısından Çocuk Haklarının Tarihi Gelişimi, E- Akademi*, 2005, Sayı: 36.

²² İ.Hamit Hancı ve ark., *Çocuk Ceza Adalet Sisteminin Unsurları, Ankara, Ankara Barosu Dergisi*, 2002, Sayı: 3, Ss. 171-175; Emir Erdem Şimşek, *Çocuk Suçluların Yargılanması ve Uygulanacak Emniyet Tedbirleri, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Hukuk Fakültesi*, 2005, 249 Syf. Yrd. Doç. Dr. Ramazan Çağlayan, *Yüksek Lisans; Seda Akço, ÇASYAG Çocuk Adalet Sistemi Yapılandırma Girişimi, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 2004, Cilt: 11, Sayı: 3, Ss. 158- 159; Sevda Uluğtekin ve ark., *Çocuk Adalet Sisteminde Sosyal İnceleme ve Gözetim, Ankara, Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2004, Sayı: 54, Ss. 35-45.

²³ Hatice Taşdöven, *Çocuk Suçluluğu Olgusunda Polisin Yeri: Çocuk Hakları Sözleşmesi Bağlamında Uygulamaların Değerlendirilmesi, Ankara, Polis Dergisi*, 2000, Sayı: 6, Ss. 46-62; Murat Güller, *Çocuk Güvenliği Bağlamında Çocuk-Suç İlişkisi ve Çocuk Polisi, Ankara, Milli Eğitim Dergisi*, 2001, Yıl: 30, Sayı: 151; Özlem Cankurtaran Öntaş, *Çocuk Adalet Sistemi ve Çocuk-Polis İlişkisi, Ankara, Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 2008, Cilt: 19, Sayı: 2, Ss. 21-37.

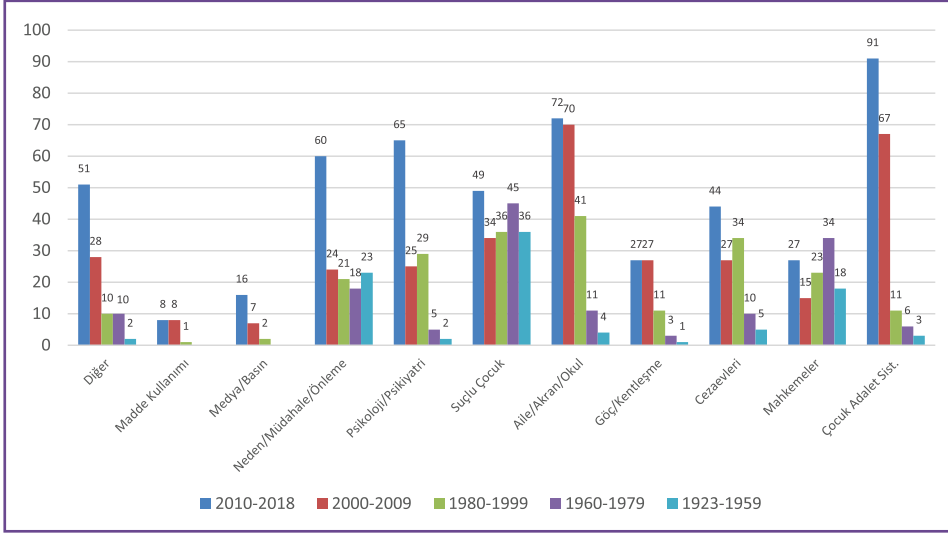
²⁴ Sunay İl, *Çocuk Suçluluğunda uyarı Polisin Yaklaşımı: İngiltere'deki Uygulamalar, Ankara, Toplumsal Gelişme ve Sürecinde Sosyal Hizmet Sempozyumu-1996, 2001, Ss. 65-71; Yüksel Baykara Acar, Amerika Birleşik Devletleri'nde Suçlu Çocuklara Yönelik Müdahale Yaklaşımları, Ankara, Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 2000, Sayı: 1, Ss 69-76; H. Hamon, *Avrupa Hukuku'nda Çocuk ve Genç Adalet Sistemi, İstanbul, Çocuk ve Genç Adalet Sistemi Sempozyumu Bildiri Kitabı İçinde*, 2006.

olmuştur. Nitekim 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun uygulanması noktasında yaşanan sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin ele alındığı eserler bu artışta önemli rol oynamıştır²⁵. Bununla birlikte makale ve tez türünde çocuk adalet sisteminde kolluk uygulamaları, sosyal hizmet uygulamaları, çocuk koruma sistemleri, çocuk hukuku ve çocuk refahı konulu çalışmalar, kitap türünde ise çocuk adalet sistemi çalışanlarına yönelik eğitim programları, güvenlik birimine gelen veya getirilen çocukların bilgilerini içeren raporlar ve Çocuk Koruma Kanunu uygulamalarına yönelik konular²⁶ aynı tema altında sıklıkla ele alınan çalışmalar olmuştur. 2000-2009 yılında sınırlı bir artış gösterse de suçun nedenleri ve suçun önlenmesine yönelik akademik çalışmalar (neden/müdahale/önleme) son dönemde önemli bir yükseliş göstermiştir. Aynı durum çocuk-suç ilişkisini psikolojik ve psikiyatrik özellikler çerçevesinde ele alan çalışmalarda da (psikoloji/psikiyatri) görülmektedir. Aile/akran/okul alanında yapılan çalışmalarda ise bir önceki döneme göre kısmen bir düşüş gözlemlense de bu alan 2010 yılı ve sonrasında araştırmacıların en çok ilgisini çeken ve eser üretilen alan olma özelliğini devam ettirmiştir. Suç-çocuk ilişkisini madde kullanımı veya medya/basın odağında ele alan çalışmalar bu dönemde de araştırmacılar tarafından en az rağbet gören konular olmuştur.

²⁵ Şahin Antakyalıoğlu, *Çocuk Adalet Sistemi ve Uygulamadaki Sorunlar*, Ankara, "Türkiye'de Adalet Sistemi ve Adli Sosyal Hizmet" Sempozyum Bildiri Kitabı İçinde Editör: Arzu İçağasıoğlu Çoban, Seda Attepe Özden, 2015, Ss. 102-106; Yasemin Mamur Işıkçı, *Yeni Kamu İşletmeciliği Perspektifinden Çocuk Koruma Hizmetlerinin Yeniden Yapılandırılması*, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 2017, Cilt: 8, Sayı: 1, Ss. 40-64; Köksal Bayraktar, *Çocuk Suçluluğu Yönünden Ceza Kanunu Yeniden Düzenlenmelidir, Günümüzde Yargı*, Sayı.26, Ss. 37-38; Verda Aldemir, *Çocuk Koruma Kanunu'nun Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nda Uygulanmasına İlişkin Bir Değerlendirme*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, 2011, 141 Syf, Doç. Dr. Kasım Karataş, Yüksek Lisans; Zeki Karataş, *Çocuk Adalet Sistemi Kapsamında Suça Sürüklenen Çocuklara Yönelik Uygulamaların Nitel Analizi*, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, 2016, 376 syf, Prof. Dr. Aliye Mavili, Doktora.

²⁶ -, *Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar 2009*, Ankara, Türkiye İstatistik Kurumu, 2010, 31 Syf.; -, *Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar 2010*, Ankara, Türkiye İstatistik Kurumu, 2011, 32 Syf.; Emrah Kırımsoy ve Ark., *Çocuk Adalet Sistemi Çalışanları Eğitim Programı : Hukukçular İçin Eğitim Kitabı*, Ankara, Adalet Bakanlığı Yayınları, 2013, 282 Syf.; Adalet Bakanlığı, *Çocuk Adalet Sistemi Çalışanları Eğitim Programı: Sosyal Çalışma Görevlileri İçin Eğitim Kitabı*, Ankara, Adalet Bakanlığı Yayınları, 2013, 310 Syf.; Adalet Bakanlığı, *Çocuk Adalet Sistemi Çalışanları Eğitim Programı: Uluslararası Çocuk Mevzuatı*, Ankara, Adalet Bakanlığı Yayınları, 2013, 83 Syf.

Grafik 10: Temaların Dönemlere Göre Dağılımı

Yazarlara İlişkin Değerlendirme

Makale, tez ve kitap türünde üretilen eserlerin çok yönlü incelenmesi elde edilen bulguların nesnel bir şekilde değerlendirilebilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu bağlamda suç ve çocuk ilişkisini ele alan çalışmalarda öne çıkan yazarlar ürettikleri eser sayıları ve eser türleri göz önüne alınarak incelenmiş ve grafik 11'de sunulmuştur.

Suç ve çocuk ilişkisini konu alan ve ulaşılan tüm eser türlerinde en çok yayın üreten ilk isim Yüksel Baykara Acar (24), ikinci isim ise Sevda Uluğtekin (23) olmuştur. İki araştırmacının sosyal hizmet uzmanı ve sosyal hizmet bölümü öğretim üyesi olmaları suç ve çocuk ilişkisini ele alan çalışmalarda beklenen düzeyde yansıtmamayan sosyal hizmet perspektifine dair önemli bir fayda ve farkındalık sağlamaktadır. Bu alanda en çok eser üreten diğer isimler ise sırasıyla İ. Hamit Hancı, Haluk Yavuzer, Özlem Cankurtaran Öntaş, Sulhi Dönmezer, Handan Attar, Naci Şensoy, Mustafa Tören Yücel, Kültegin Ögel, Müjdat Avcı, Nejat Akalın, Adem Solak ve Gülümser G. Akduman'dır.

Bu alanda eser sayıları açısından öne çıkan isimler dönemsel olarak incelendiğinde ise 1923-1950 yılları arasında İbrahim Zati Öget'in²⁷ ıslahevleri

²⁷ 1) *Suçlu Çocuklar ve Islah Evleri*, İstanbul, Sühulet Basımevi, 1937. 2) *Çocuk Mahkemeleri Nasıl Teşkil*

ve çocuk mahkemelerin kuruluşu; Naci Şensoy'un²⁸ ise çocuk suçluluğun sebepleri, ülkemizde ve yurt dışında suçlu çocukların durumuna yönelik çalışmaları ile o dönemin önemli isimleri olduğu görülmektedir. Bu dönemin öne çıkan bir başka ismi ise Sulhi Dönmezer'dir²⁹. Dönmezer, çalışmalarında ülkemizde var olan çocuk suçluluğu sorunuyla mücadele etme noktasında yurt dışındaki uygulamaları, çocuk suçluluğunun ülkemizdeki genel durumunu ve nedenlerini ele alan eserler üretmiştir. Reşat D. Tesal ve Nurullah Kunter ise çocuk suçluluğu ile mücadeleyi öncelikle çalışmaları ile bu dönemin öne çıkan diğer önemli isimleri olmuşlardır. 1960-1980 yılları arası incelendiğinde Yusuf Savaşır'ın aile ve kardeş sayısı faktörünü incelediği, Atalay Yörükoğlu'nun çocuk mahkemelerinin önemine değindiği, Haluk Yavuzer'in suçun bireysel özellikleri ve çocuk mahkemesinin kuruluşunun getireceği muhtemel yenilikleri ifade ettiği, Sevda Uluğtekin'in suç davranışına yönelik kurumsal hizmetleri açıkladığı ve Mustafa Tören Yücel'in suçlu ve korunmaya muhtaç çocukları odağına aldığı eserleriyle ön plana çıktığı görülmektedir. 1980-2000 yılları arası dönemde ise Sevda Uluğtekin, Haluk Yavuzer ve Mustafa Tören Yücel yine en çok eser üreten yazarlar arasında yer almıştır. Bu isimler dışında Handan Attar, Nejat Akalın, Nihat Aycan ve İ. Hamit Hancı bu dönemde gerek ürettikleri eser sayıları gerekse ele aldıkları konular açısından dikkat çekmektedir.

2000-2018 yıllarını kapsayan son dönem yazarlar incelendiğinde ise eser sayısındaki hızlı artışa paralel olarak yazarlarda görülen çeşitlilikte artmıştır.

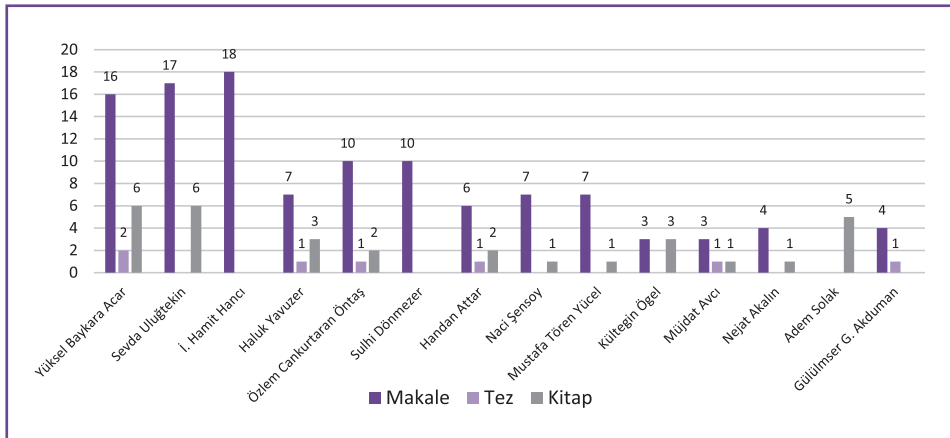
Edilmelidir?, İstanbul, Sühulet Basımevi, 1938. 3) Çocuk Mahkemelerinin Lüzum ve Faydaları, 1944.

²⁸ 1) *Çocuk Suçluluğu-Küçüklük-Çocuk Mahkemeleri ve İnfaz Müesseseleri, İstanbul, 1949, 215 Syf. 2) Türkiyemizde ve Yabancı Memleketlerde Çocuk Suçluluğunun Bugünkü Durumu ve Çocukların Fazla Miktarda İşlediği Suçlarla Bunların İşlendiği Yer ve İşleniş Şekli İtibari ile Hususiyetleri, Ankara, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 1943, Cilt.4, Sayı.1-2, 3-4, Ss.100-126. 3) Çocuk Suçluluğunun Aktüel Durumu ve Çocuklar Tarafından Kasıtlı İşlenen Suçlar, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 1947, Cilt: 13, Sayı: 3, Ss. 867-892. 4) Eski Devirlerde ve İslamda Yaşın Cezai Mesuliyet Üzerindeki Tesiri, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 1947, Sayı: 2. 5) Çocuk Suçluluğun Umumi Sebep ve Âmilleri ve Bunlarla Mücadele Vasıta ve Çareleri, Ankara, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 1948, Sayı: 3-4, Ss. 115-153.*

²⁹ 1) *Garp Memleketlerinde ve Memleketimizde Çocuk Suçluluğunun Umumi İnkışafları, İstanbul, İş Felsefe, Ahlak ve İctimaiyet Mecmuası, 1943, Cilt: 2, Sayı: 34, Ss. 96-126, 2) Çocuk Suçluluğu, Nevi, Sebep ve Saikleri, Ankara, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 1944, Sayı: 2, Ss. 227-244, 3) Amerika'da Çocuk Suçluluğu İle Mücadele, İstanbul, 1949, Sayı: 26, Ss. 2-8, 4) Çocuk Suçluluğu ve Muhtelif Müesseselerin İşbirliği, İstanbul, Bilgi, 1950, Cilt.4, Sayı.35, Ss. 20-24, 5) Detroit Çocuk Mahkemesi, Sosyal Hukuk ve İktisat Mecmuası, 1950, Sayı: 17, Ss. 206- 212.*

Ancak buna rağmen gerek ele aldıkları konuların özgünlüğü gerekse alanının referans isimleri olması açısından özellikle bazı yazarlar ön plana çıkabilmiştir. Bu isimlerden ilki 2004 yılında tamamladığı doktora çalışmasından sonra bu alanda ürettiği eserlerle hızlı bir yükseliş gösteren Yüksel Baykara Acar'dır. Acar, çalışan çocukların suç davranışları, cinsel suçtan hükümlü çocuklar, çocuk adalet sisteminin tarihsel gelişimi ve rolleri odağında eserler kaleme almıştır. Acar'la benzer tarihte doktorasını tamamlayan Özlem Cankurtaran Öntaş'da ürettiği eserlerle öne çıkan bir başka isim olmuştur. Öntaş daha çok çocuk hakları, çocuk adalet sistemi ve çocuk koruma sistemini odağına aldığı çalışmalarla ön plana çıkmıştır. Sevda Uluğtekin son dönemde de ürettiği eserlerle referans isimlerden olmaya devam etmiştir. Özellikle çocuk adalet sistemi üzerine ele aldığı eserleri ön plana çıkmıştır. Müjdat Avcı, Sevgi Çoban ve Gülümser G. Akduman bu dönemin eser sayısı bakımından öne çıkan isimleri olmalarının yanında doktora çalışmalarını bu alanda tamamlamış kişiler olmaları açısından da değerlidir. Kitap türünde üretilmiş eserler incelendiğinde ise Sevda Uluğtekin, Haluk Yavuzer, Kültegin Ögel, Tülin Günşen İçli ve Adem Solak'ın bu alanda en çok öne çıkan isimler olduğu görülmektedir.

Grafik 11: Yazarlar ve Eser Türleri

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma ile önümüzdeki dönemde "suç ve çocuk" ilişkisini ele alacak farklı çalışmaları destekleme ve ön açma noktasında sahanın ve akademik

üretimin genel bir fotoğrafının ortaya konulması amaçlanmıştır. Dolayısıyla 1923-2018 yılları arasında “suç ve çocuk” alanında üretilmiş 1304 eser bir araya getirilerek analiz edilmiş ve değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler, makalelerin % 60 oran ile en çok tercih edilen eser türü olduğunu göstermektedir. Kitap türünde verilen eserler ise tüm akademik çalışmaların %12’sini oluşturması açısından en az tercih edilen tür olmuştur. %81’i yüksek lisans, %14’ü ise doktora düzeyinde üretilen tez çalışmaları ise tüm eserlerin %28’ine karşılık gelmektedir. 363 tez çalışmasının yalnızca 50’si doktora düzeyinde üretilmesi bu alanda beklenen niteliğin karşılanmadığını göstermesi açısından önemlidir.

Dönemsel olarak değerlendirildiğinde ise ilk dönem çalışmalarının daha çok suçlu çocuklar, suça yönelmiş çocuklar gibi betimsel ve tanımsal çalışmalarla ön plana çıktığı görülmektedir. Başka bir deyişle ilk dönem çalışmaları, çocuğun suç davranışında bulunmasını nedensel ya da kurumsal (cezaevi, mahkeme vb.) çerçevede değil daha çok tanımsal bir yaklaşımla ve yurt dışı örnekleriyle ele almıştır. 1923-1979 yılları arasını kapsayan ilk iki dönem için ifade edilen çalışma yöntemleri eser türlerini de etkilemiştir. Öyle ki bu dönemlerde tez sayısının 5, kitap sayısının 40 olduğu tespit edilmiştir. Cumhuriyet dönemi öncesi ve kuruluşu aşamasında özel bir alanda veya konuda yapılan çalışmalardan ziyade açıklayıcı ve tanımlayıcı özelliklere sahip geniş ve betimsel çalışmalara olan ihtiyaç bu durumun en önemli nedeni olarak görülebilir. Ancak 2000 yılı öncesi suçlu çocuklarla ilgili betimsel ve tanımlayıcı çalışmalar yeterliliğe ulaşarak yerini 2000 yılı sonrasında suça sürüklenen çocukların davranışsal nedenlerine ya da davranışın sonuçlarına yönelik özel çalışmalara bırakmıştır. Bu değişim son dönemlerde makale, tez ve kitap gibi tüm türlerde çeşitliliğin artmasına da neden olmuştur. Örneğin; ilk dönemlerde kitap sayılarında görülen oransal ağırlık kaybolmuş ve yerini makale türü eserlere bırakmıştır. Diğer bir ifadeyle geneli ve betimsel çalışmaların yayınlanması için daha uygun görülen kitap türü eserler yerini özel konularda ve alanlarda yapılan çalışmaların yayınladığı tez türüne bırakmıştır. Yukarıda ifade edildiği üzere yüksek lisans çalışmalarının %81 oranında olmasına karşılık doktora çalışmalarının yalnızca %14 seviyelerinde kalmış olması uzmanlık ve derinlik isteyen çalışmalar yerine daha çok betimsel ve tanımlayıcı çalışmaların tercih edildiğini göstermesi açısından da önemlidir.

2000 yılı ve sonrasında üretilen eserlerin sayısında da ciddi artışlar yaşandığı görülmektedir. Örneğin bu 18 yıllık süreç içerisinde üretilen eserler cumhuriyet tarihi boyunca üretilen eserlerin yaklaşık %65'ine karşılık gelmektedir. Bu artışın en büyük nedeni çocuk alanında gerçekleştirilen sosyal eylemler, sosyal politikalar, farkındalık çalışmaları, sivil toplum örgütlerinin aktif çalışması ile birlikte özellikle 1995 yılında Türkiye'de Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin uygulamaya konulması ve 2005 yılında 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun yürürlüğe girmesi akademik çalışmaları doğrudan etkilemese de bu alana yönelik ciddi bir farkındalık kazandırmış ve akademik çalışmaların artışını etkilemiştir. Bu artışın ortaya çıkmasındaki teknik nedenler ise üniversite ve dolayısıyla akademisyen sayısındaki artış, Akademik Teşvik Yönetmeliği'nin yürürlüğe girmesi, akademik disiplinlerin artması, e-dergiler, kongre ve sempozyum gibi yayın platformlarında yaşanan artış ve çeşitlilik olarak belirtilebilir.

Suç ve çocuk alanında öne çıkan çalışmalar tematik düzeyde incelendiğinde son dönemde önemli çalışma konuları haline gelmiş bazı alanlarda suç-çocuk ilişkisinin istenilen düzeyde yer alamadığı görülmektedir. Bu alanların başında madde bağımlılığı ve medya/basın gelmektedir. Madde kullanımının sapma davranışları üzerindeki etkilerini ortaya koyan çalışmalar fazla sayıda olmakla birlikte bu çalışmalar daha çok yetişkinler üzerinden konu edinilmiştir. Oysaki 18 yaşının altında madde kullanım oranlarının ve suç davranışlarının hızla yükseldiği düşünüldüğünde yeterli düzeyde akademik çalışmalara konu olmaması ciddi bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Son dönemlerin dikkat çeken bir diğer alanı ise görsel ve yazılı medyadır. Yazılı ve görsel medya, sosyal medya, filmler, diziler, bilgisayar oyunları gibi birçok iletişim ve eğlence araçlarının etkileri üzerine yapılmış pek çok çalışma bulunmaktadır. Ancak bahsi geçen araçların, çocukların şiddet, zorbalık veya suç davranışları ile olan ilişkilerini ne yönde etkilediğine dair akademik çalışmalar oldukça sınırlı sayıda kalmıştır. Bu iki alanda çok az sayıda eserin üretilmiş olması akademik literatürün yetersizliğini göstermekle birlikte bundan sonra yapılacak çalışmaların özgünlüğü noktasında araştırmacılara da ciddi fırsatlar sunmaktadır. Suç ve Çocuk alanında en sık çalışılan temaların ise çocukların suça sürüklenmesinde aile özellikleri, akran ilişkileri veya okul başarısı gibi faktörlerin ele alındığı Aile/Akran/Okul (197); problemlili, riskli veya zorba gibi

davranış şekillerinin tanımsal ve açıklayıcı şekilde ele alındığı Suçlu Çocuk (190) ve adalet sistemi, çocuk koruma sistemi, güvenlik birimleri veya çocuk hakları gibi kurumsal ve sistemsel yapılar içerisinde çocuğun değerlendirildiği Çocuk Adalet Sistemi/Çocuk Hakları (181) olmuştur.

Yazarlar açısından değerlendirildiğinde en çok yayın yapan 5 araştırmacının 3'ünün lisans ve lisansüstü eğitimini sosyal hizmet bölümünde tamamlamış ve hali hazırda sosyal hizmet anabilim dalında görev yapıyor olmaları akademik literatüre sunulan katkı ve kazandırılan bakış açısı bakımından önemlidir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise özellikle son dönemde suç ve çocuk alanının çok disiplinli bir çalışma sahası haline gelmesinin bir sonucu olarak farklı disiplinlerden çok farklı araştırmacı kendine yer bulabilmektedir. Bu durum suça sürüklenen çocuklar üzerine yapılan akademik çalışmaların çeşitliliğini ve niteliğini artırıcı önemli bir etken olarak yorumlanabilir.

Bu çalışma sonucunda tespit edilen bir diğer husus akademik çalışmalarda suç ve çocuk ilişkisinin ele alınış şeklinde görülen dönemsel değişimdir. Suça sürüklenen çocukların varlığı eğitim, sosyal, kültür, çevre ve ekonomi gibi çok farklı sistemsel sorunların bir sonucu mu yoksa doğrudan sorunun kendisi midir, bir davranışın suç teşkil etmesi yetişkinlerden farklı olarak çocuklar açısından nasıl bir anlama karşılık gelmelidir veya çocuğun suç davranışında bulunmasını engelleyecek bileşenler nelerdir gibi çok farklı sorulara bilimsel yayınlar ile cevaplar verilmeye çalışılmıştır. Verilen cevaplarda, içinde bulunulan zaman ve mekâna göre bazı değişimler görülmüştür. Son dönem çalışmalarının suç ve çocuk ilişkisini ele alış şekli yaşanan zihinsel dönüşümün açık bir örneğini teşkil etmektedir. Bu dönüşüm; suç davranışını, çocuğun konumu üzerinden yeniden düzenlemekte ve çocuğu davranışının faili olarak görülmesinden kurtararak, içinde bulunduğu şartların ve ortaya çıkan davranışın mağduru olduğunu kabul eden yeni bir paradigmanın oluşumuna fırsat sağlamaktadır. Dolayısıyla son dönemde bu bakış açısına sahip çalışmaların sayısında hızlı bir artış yaşandığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak bu çalışmanın ülkemizde “suç ve çocuk” alanında üretilmiş akademik çalışmaların gerek niceliksel gerekse niteliksel açıdan değerlendirilmesine, araştırmacı ve uygulayıcılar için ise gelecekte öne çıkması muhtemel sorun ve çalışma alanlarının keşfi noktasında önemli ip uçları sunmasına imkan sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Adli İstatistikleri (2016). Mahkûmiyet Karar Nitelikleri, Erişim Tarihi: 30.11.2018. Erişim Adresi: http://www.adlisicil.adalet.gov.tr/istatistik_2015/%C3%A7ocuk/8.pdf.
- Burke, R. H. (2009). *An Introduction to Criminological Theory*. Willan Publishing.
- Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri (2018), Erişim Tarihi: 10.12.2018. Erişim Adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27610>.
- Creswell, John W. (2016). *Araştırma Deseni- Nicel, Nitel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Ferro, J. (2003). *Juvenile Crime*. Newyork: Fact On File.
- Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar (2018). Erişim Tarihi: 10.12.2018. Erişim Adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27609>.
- Juvenile Justice Statistics (2017). Erişim Tarihi: 10.12.2018. Erişim Adresi: <https://www.ojjdp.gov/pubs/251861.pdf>.
- Lane, J. (2015). Juvenile Delinquency and Justice Trends in the United States. İçinde Marvin D. K. and Jodi L. (Ed.), *The Handbook of Juvenile Delinquency and Juvenile Justice*; 3-16.
- Mass Incarceration: The Whole Pie (2017). Erişim: 10.12.2018, <https://www.prisonpolicy.org/reports/pie2017.html>.
- Merriam, Sharan B. (2015). Nitel Araştırma-Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber, Nobel Yayınları, Ankara.
- McNeeley, S. ve Wilcox, P. (2015). Neighborhoods and Delinquent Behavior. İçinde Marvin D. K. and Jodi L. (Ed.), *The Handbook of Juvenile Delinquency and Juvenile Justice*; 217-236.
- Punch, Keith F. (2014). *Sosyal Araştırmalara Giriş-Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Siegel, L. J. ve Welsh, B. C. (2009). *Juvenile Delinquency: Theory, Practice, and Law*. Tenth Edition, Wadsworth, Cengage Learning.
- Smit, P. R. ve Bijleveld, C.J.H. (2015). Juvenile Delinquency and Juvenile Justice Trends in Europe. İçinde Marvin D. K. and Jodi L. (Ed.), *The Handbook of Juvenile Delinquency and Juvenile Justice*; 15-26.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncıları, Ankara.
- Youth Justice Statistics 2016/2017 (2018). Erişim Tarihi: 10.12.2018. Erişim Adresi: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/676072/youth_justice_statistics_2016-17.pdf.

